

This shiur is dedicated by the family of
Dr. Chuck Feldman ז"ל

In memory of an exemplary model of dedication to family, community, and Torah education.
יהי זכרו ברוך

שמות פרק כג פסוק טז

וְחַג הַקִּצִּיר בְּכוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה
וְחַג הָאֶסֶף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאֶסְפְּךָ אֶת מַעֲשֵׂיךָ
מִן הַשָּׂדֶה :

רש"י
וְחַג הַקִּצִּיר - הוא חג שבועות : בכורי מעשיך
- שהוא זמן הבאת בכורים, ששתי הלחם
הבאים בעצרת היו מתירין החדש למנחות
ולהביא בכורים למקדש, שנאמר (במדבר
כח כו) וביום הבכורים וגו' : וחג האסיף - הוא חג הסוכות : באספך את מעשיך - שכל ימות
החמה התבואה מתייבשת בשדות ובחג אוספים אותה אל הבית מפני הגשמים :

במדבר פרק כח פסוק כו

וּבְיָוֵם הַבְּכוּרִים בְּהִקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה
לִיקוֹק בְּשִׁבְעַתֵיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל מִלְאכְתְּ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ :

רש"י
וּבְיָוֵם הַבְּכוּרִים - חג השבועות קרוי בכורי
קציר חטים על שם שתי הלחם, שהם
ראשונים למנחת חטים הבאים מן החדש :

דברים פרק טז פסוק י

וְעֵשִׂיתָ חַג שִׁבְעוֹת לִיקוֹק אֱלֹהֶיךָ מִסֵּת
נְדָבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יְבָרְכֶךָ יְקוֹק
אֱלֹהֶיךָ :

רש"י
מִסֵּת נְדָבַת יָדְךָ - די נדבת ידך, הכל לפי
הברכה, הבא שלמי שמחה, וקדש קרואים
לאכול :

מסכת מגילה דף לא ע"א

בעצרת [קורין] (דברים ט"ז) שבעה
שבועות ומפטירין (חבקוק ג') בחבקוק,
אחרים אומרים : (שמות י"ט) בחדש
השלישי, ומפטירין (יחזקאל א') במרכבה.
והאידינא דאיכא תרי יומי - עבדינן
כתרוייהו, ואיפכא.

רש"י
והאידינא דאיכא תרי יומי עבדינן כתרוייהו
ואיפכא - דקאמרי אחרים דאינהו בתראי לתנא
קמא, בחדש השלישי ומפטיר במרכבה - ביום
הראשון קרינן להו, ודקאמר תנא קמא בעצרת
שבעה שבועות ומפטירין בחבקוק - קרינן ביום
השני ואיפכא, דמתן תורה בששי בסיון.

פרי צדיק לפרשת במדבר

[ו] הנה בכל השנים קורין פרשת במדבר קודם חג השבועות והוא כדאיתא בתוספות
(מגילה ל"א ע"ב) ד"ה קללות שלטעם הזה חולקין פרשת נצבים וילך לשנים כשחל שבת
בין יום כפור לסוכות ולא מו"מ שאריכות יותר כדי להפסיק קודם ראש השנה בפרשת
נצבים בין הקללות שבמשנה תורה קודם ראש השנה. וכמו כן קורין פרשת במדבר קודם
עצרת כדי להפסיק בין הקללות שבתורת כהנים לחג השבועות עיין שם. ולכאורה אין זה
מספיק שיוצרך דוקא לקרות פרשת במדבר קודם שהלא הימים שבין פרשת בחקותי להחג
יהיה בהם גם כן הפסק. אמנם כי עיקר הטעם הוא בקריאת התוכחות קודם עצרת וקודם
ראש השנה כדי שתכלה השנה וקללותיה כמו שאמרו (בגמרא שם) וההפסק הוא כדי
שתחל השנה וברכותיה. וזה דייקא על ידי קריאת הפרשה בשבת שקודם החג. כי שבת הוא
מקורא דברכאן. וכל ברכאן דעילא ותתא ביומא שביעא תליין וממנו מתברכין כל ששת
ימי המעשה הבאים. והוא תחלה למקראי קודש שממנו נובע קדושת המועדים הבאים
בששת ימי המעשה שלאחריו. והנה יום טוב של עצרת לא יזדמן לפי חשבונינו לעולם בשבת
עצמו רק באחד מששת ימי המעשה. לכן קורין תמיד בשבת הקודם פרשת במדבר שממנו
יופיע מקור הברכה לחג הבא שתחל השנה וברכותיה. ובראש השנה הגם שיזדמן לפעמים
שיארע בשבת עצמו עם כל זה הלא לא נשאר רק שבת אחת על פרשת האזינו כדי לסיים
התורה בשמחת תורה כנהוג :

פרי צדיק [המשך]

וענין השראת הברכה בקריאת פרשת במדבר דייקא. יש לומר בזה בהבין למה נקרא הספר הזה במשנה דיומא בשם חומש הפקודים על שם המספר של בני ישראל שנזכר בו הלא יש עוד כמה ענינים ומצות שנזכרו בו. אמנם הוא על דרך שאיתא במדרש רבה (ב"ר פ"ג) ה' פעמים אור כנגד ה' חומשי תורה. ויבדל אלהים בין האור ובין החושך נגד ספר במדבר שמבדיל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ. היינו מפני שבספר זה נזכר שני פעמים בפרטות מספר בני ישראל אחד כאן בדגלים שהוא המספר של יוצאי מצרים. ועוד מספר השני בפרשת פנחס בחילוק הארץ לבאי הארץ. ואמרו ז"ל במדרש רבה (במדבר פ"ב) בעשרה מקומות נמנו ישראל אחת בירידתן למצרים כו' ושנים כאן אחת בדגלים ואחת בחילוק הארץ כו' ואחת לעתיד לבוא שנאמר עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה. והנה ב' המספרים שבחומש הפקודים משונה לשבח משאר המספרים שנזכר רק בכללות המספר בשבעים נפש ירדו מצרימה וביציאת מצרים כשש מאות אלף רגלי וכמו כן בימי שאול ובימי דוד נזכר רק בכללות המספר. מה שאין כן בב' המספרים דבספר הזה נפרטו כל מספרי השבטים והמשפחות בפני עצמו. והיינו מפני שב' המספרים אלו המה להשריש בנפשות ישראל מקור הברכה של קדושת בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה. מספר הראשון של יוצאי מצרים מקבלי התורה הוא בחינת קדושת תורה שבכתב שקבל משה מסיני. והמספר השני של באי הארץ שהוא דורו של יהושע המכניס לארץ הוא בחינת קדושת תורה שבעל פה. והוא ענין פני משה כפני חמה, היינו הארת תורה שבכתב הנשפע מלעילא ופני יהושע כפני לבנה המקבל משמש זהו בחינת תורה שבעל פה המקבל השפע מבחינת תורה שבכתב. ועל זה אמרו ז"ל בלשון ומסרה ליהושע (כדאיתא בזוהר תרומה קל"ז ב' במוקף מס"א והוא גם כן בהוספות שם סימן ח' ומשום דתורה שבכתב מסר ללויים כמפורש בכתוב עיין שם) כי לשון מסירה שייך על תורה שבעל פה הנמסר מפה לאוזן וכידוע שאז התחילה הלכות על ידי הפלפול שהחזיר עתניאל בן קנז. וזהו ויבדל בין האור ובין החושך בין יוצאי מצרים לבאי הארץ. כי בחינת תורה שבכתב נקרא אור הנשפע מלעילא ותורה שבעל פה נקרא חושך כדאיתא בתנחומא (פרשת נח) שעליהם נאמר העם ההולכים בחושך ראו אור גדול ובמחשכים הושבני זה תלמוד בבלי שהוא דייקא להאיר על החשכות. ועיקר שלימות המספר יהיה לעתיד לבא שנאמר עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה, והיינו שיתבררו כל פרטי נפשות ישראל שיש להם שורש בקדושת התורה גם מה שהיה בתכלית ההסתר והעלם בעולם הזה וכמאמרם ז"ל שכל התורה של עולם הזה הבל הוא לפני תורתו של משיח: ויש לרמז בזה גם כן מה שנזכר במדרש רבה (פרשה זו) שמספר זרע ישראל נמשל בג' דברים לכוכבי השמים ובעפר הארץ ולחול היס. והיינו נגד ג' בחינות המספרים השנים שנאמרו בחומש הפקודים כנ"ל והשלישית לעתיד לבא שיהיה המספר לתכלית השלימות כנ"ל דהנה ידוע שכל כללות הבריאה נכלל בשמים ובארץ וימים כמו שנאמר כי ששת ימים עשה ה' את השמים. ואת הארץ. את היס וגו'. כי בארץ נמצא כללות הבריאה של השמים כדאיתא בתיקונים (במאמר פתח אליהו) ובראת שמיא וארעא כו' לאשתמודעא בהון עלאין ותתאין. והימים הוא כללות בריאת שמים וארץ וכמו שאמרו בפסיקתא כי כל מה שיש ביבשה יש בים. והנה בחינת שמים וארץ ירמז על בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה כדאיתא במדרש (ב"ר פ' ס"ו) מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה. והמספר שנמשלו לכוכבי השמים ירמז על מספר הדגלים שהיה להשריש בנפשות ישראל קדושת של תורה שבכתב הנשפע משמים. וכעפר הארץ ירמז על המספר של באי הארץ להשריש בהם קדושת תורה שבעל פה שהוא מצד המקבלים הנקרא בחינת ארץ. וכמו שאמר לא בשמים הוא. וכחול היס מרמז על תכלית שלימות המספר שלעתיד לבא שיתברר אז תכלית כללות בחינת הדעת כמו שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, והיינו בחינת תורתו של משיח. ועל זה מרמז הפסוק ה' בחכמה יסד ארץ, היינו בחינת תורה שבעל פה. כונן שמים בתבונה בחינת תורה שבכתב בדעתו ותהומות נבקעו זהו בחינת הדעת שיתגלה לעתיד לבא שהוא השלימות הכללית של החכמה ובינה הבוקע ימים ותהומות וכדאיתא בזוהר הקדוש (ח"א קי"ז א') על פסוק ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וארובות השמים תרעין דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא. והגם שבכל מקום נראה שתורה שבכתב שרשה מבחינת חכמה ותורה שבעל פה מבחינת בינה שמבין דבר מתוך דבר וכמו שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. הוא כענין הכרעת של בריאת שמים וארץ איזה מהן קדמה שלבריאה שמים קדמה ולשכלול ארץ קדמה. כמו כן בחכמה יסד ארץ דייקא, היינו היסוד והקיום של תורה שבעל פה הוא על ידי בחינת חכמה של תורה שבכתב. וכמו כן כונן שמים הקיום והיסוד של תורה שבכתב הוא בתבונה של תורה שבעל פה מפני שכלולים זה מזה: